

les altres etimologies que se n'han donat són impossibles fonèticament. Se solia ortografiar *samal* [Lab 1840, *Dfa* 1932], fins que vaig proposar a Fabra (1931) canviar l'ortografia en *semi*- d'acord amb la pron. dels dialectes occidentals, i dels textos antics i occitans, i d'acord amb l'etimologia explicada supra. Es van fer diverses còpies dels meus escrits per a l'I. E. C. i, amb recomanació del mestre, s'acordà adoptar la bona grafia en el *Dfa* de 1954. No sé si per això, o per haver-hi arribat ell mateix, dona Polge la mateixa etimologia (*Mél Philol. Gersoise*, 1962, 23)

«De qualibet tina parva et magna ---, de quolibet pare *semalum*, unum obolum» en les lleudes de Perpinyà de mj S. XIII; «B. P. *semalerius*, racione *semalum* ---» a 1286, i una vintena de casos de la grafia *semal* en el S. XIV, contra quatre de *samal*, ja més tardans (*InuLC*); en cat., ja: «tot hom --- qui porth --- peixes venals en la vila de Perpe<n>yan, deya pausar los --- així com venran --- en les taules de la peixoneria --- e que no tenga los ditz peixes en *semals* o en banastes ni en altra causa, amagadament --- així que tothom qui comprar vula --- los puscha veser clarament, --- exceptatz vayratz o sardes, que puschen tener en les dites taules en *semals* o en banastes» a 1298 (*RLR* v, 99). N'hi ha testimonis antics de tot el Nord del domini, p. ex.: «una *samal* àul, plena de veladra» Ribes, a. 1380 ('plena de fullam de baladre'), *BABL* vi, 472. En comarques occidentals (on la pronúncia *e* es presta més a labialització que *ə*) la *m* ho canvià en *o* en part: «una *somal*; una destral, una colga --- 6 somades de vi, dues *somals* noves ---», iiv. de 1400, *SdUrg* (*BABL* vi, 475). Veg-ne més dades antigues en *AlcM* i *DAG*.

En terres de més al Sud, el mot usual és *portadora*, terme propi del cat. central, balear i valencià. Per això OPou, gironí, però vivint a València, els posa junts: «DEL CELLER O BODEGA --- la portadora, o *samal*, o barral: solium» (*TbPu* ed 1575, 20, rectificat en «--- *semal* --- *dolum*» en eds posteriors). Al Nord segueix essent el mot general, fins literar: «la matinada on la tardor encomana / totes les *samals* plenes als cellers», *JSebPons* (*Canta-Perdum*, 54 3, veg. text a *TARD*)

Sé des de jove que és el mot del nostre Nordest, i *portadora* el barceloní; a l'Emp. sentia com les criatures es mofen de la gent de l'Escala atribuint-los que neden en *semàls* (*StPere* Pescador, 1911), i així ho he sentit fins a Blanes, mentre que a StPolM. ja diuen *portadora* (la del raim, *buïola*, la del peix), 1928; no cal dir que en ross.: a Estoer definien «un *carràs* és un *traineau* per portar les *semàls* de la verema» (1960)

També en els nostres Pirineus occidentals: «*semal* portadora» a la Poble de Segur (*ZRocafort*, *BCEC* ix, 70), pronunciat amb *e* allí i en altres llocs (*Kruger*, *BDC* xxiii, 126); però en aquesta posició davant *i* i davant *m*, la *e* àtona s'hi altera sovint en *a* o en vocal labial (mentre que el canvi fonètic no es dona mai en sentit contrari) *sumál* «Holzbottich» a Andorra (La Maçana, ib., 125), *samál* al Pont de Montanyana i per tota la Conca de Tremp (Fígols, Tremp, Palau, ib., 125-127)

És femení pertot o quasi pertot (Emp., Blanes, Pall. etc., *samal bugadera* Perp., *DAG*) i a conseqüència d'això a la Vall d'Àneu se li aglutina la *a*: «*asamal*: portadera» (*C. Pol*, p. 9)

Encara que el terme usual en el domini valencià és *portadora*, el nostre mot es troba tanmateix a l'extrem NO., allí amb la *e* exagerada com a *i*, a causa de la *s*: *simal* assenyala *AlcM* a Benassal; a Vilafranca del M. m'aconsellaven que no sortís perquè «cau l'aigua a *simal*s» (1961) o sigui allò que en cat. central diem, amb el seu equivalent etimològic: «plou a bots i barrals». Hi pot ajudar la confusió amb *cmal* 'gran branca', car també consta des d'antic que les feien amb fusta d'arbre al mig del bosc: «negun *semaler* --- no gos tayllar arbre per fer *semals* en lo dit bosch», cap al Canigó, a 1366 (*InuLC*). L'àrea del mot degué arribar poc o molt, en altre temps, fins al Sud del domini, tenint en compte que el derivat va penetrar fins a Múrcia, i justament en la variant amb *i*: «*simaleres*: palos largos para llevar peso entre dos hombres», «palos para transportar objetos pesados» en els vocab. murcians de Sevilla i GaSoriano. Tampoc n'hi ha notícia directa a les Illes, però deu haver existit abans a Menorca puix que s'hi registra la frase *ploure a xamals* (*AlcM*), 'ploure a bots i barrals', en lloc de *ploure a semals* (*AlcM*, s. v. *semal*). La *x*-s'explicarà sigui per creació simètrica al duplicat *xalma/salma* (*SOMADA*), o més aviat com a repercussió del fet que el mot *sem*, de la mateixa família, a les Illes és *xem*.

Més important és l'oc. *semal*. Allà la *e* és general, no havent-hi la *ə* del cat. or. i ross., i d'acord amb l'articulació més tensa del vocalisme àton. Ja hi apareix ben aviat a l'E. Mj., en una àrea que cobreix totalment els dominis gascò i llenguadocià en el sentit més ample. *Semal* a l'Aude apareix ja com a «comporte pour transporter la vendange et le vin» en un doc. de Limós de 1268 (Sabarthès, *Comptes Consulaires de Limoux*, p. 206); *semal* per a gran receptacle o gros buirac per tenir-hi les fletxes, a la *Cansó de la Crozada* tolosana (2ª quart del S. XIII, vv. 6327 i 8175, cf. *ZRPb* LII, 381); «*semal*: tino» en els Estatuts de l'Església de Magalona, a. 1331 (p. 229) (Bertoní, *ARom.* III, 368). A l'Aude el poble de Rivel porta el sobrenom de *Rivèl de las Semals*, perquè se n'hi fabricaven (*JSalvat*, *VKR* III, 284) i així consta ja en vells documents: «Rexbellus de las *Semals*» a. 1615, *Rivèl de las Semals* o de *Lasemals* en dos docs. de 1781 (Sabarthès, *Dr Top Aude*, s. v.). També designa un cubell per a la bugada la *semál*, de fusta, a l'Alt Ariège (Fahholz, *Wohnen u. W. Ariège*, 54), i allà, en efecte, anota *semál* f. Rohlfs, a Sorjat, Gourbit i Auzat (*RLiR* VII, 138).

Arriba molt més enllà, al N., NE i O: «*semal*: comporte ou cuveau» a Clarmont d'Erau (Pastre), «*semál* f.: comporte pour le transport de la vendange» a Pezenàs (Mázuc); «*semâou*, *semal*. cornue, tîne, tînette, benne, benot, banneau, comporte», llgd or. (Sauvages); «*semal* f.: cornue, tînette» a Castras (Couzinié); «*semal*. comporte» a l'Albigès (Gary); «*semál*: tîne ---» al Roergue (Vayssier), i allà ja usà «*semal* f.: